

„SCRIPTURA SACRA”. Rok 1 (1997) Nr 1. Studia Biblijne. Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego, Opole 1997, ss. 146.

Na mapie naukowych periodyków teologicznych w Polsce pojawił się periodyk zupełnie nowy, jakiego dotąd jeszcze nie było, poświęcony wyłącznie Biblii. Jego zaszerogowanie do liczby periodyków naukowych już wychodzących ułatwia wykaz publikacji, z których została zestawiona *Polska bibliografia biblijna za lata 1995–1996* (ss. 123–144) i co będzie zapewne kontynuowane w następnych numerach. Jak widać z wykazu użytych skrótów (ss. 123–124), bazę stanowiło 29 tytułów. Jest wśród nich tylko 1 tygodnik (*Tygodnik Powszechny*); są 4 publikacje z zakresu Biblii wydane okazynie jako prace zbiorowe; reszta to periodyki (miesięczniki, dwumiesięczniki, kwartalniki i roczniki). Wśród tych ostatnich profilem do „Scriptura Sacra” w Opolu byłby zbliżony „Ruch Biblijny i Liturgiczny”, wydawany od pół wieku w Krakowie (1948–). Jak wynika z samego tytułu, jego domeną oprócz Biblii jest jednak także liturgia. Bp Alfons Nossol zapowiada w Przedmowie (s. 5), że kolejny, czwarty już¹, periodyk Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego (istniejącego od 1994 roku) – „Scriptura Sacra” będzie poświęcony wyłącznie tematyce biblijnej. Będzie prezentował wyniki badań i studiów z zakresu Starego i Nowego Testamentu, recenzje i bibliografie biblijne. Z załączonych życzeń wynika, iż bp Nossol chciałby, aby polskie studia biblijne służyły pogłębieniu i propagowaniu współczesnej myśli biblijnej oraz pomagały przenosić wyniki refleksji teologicznej na płaszczyznę egzystencji współczesnego człowieka.

Pierwszy numer nie jest wprawdzie zbyt obszerny (ss. 146), ale prezentuje się od strony edytorskiej sympatycznie: nie za duży format; dobry papier oraz budząca nadzieję, utrzymana w tonacji zieleni na białym tle okładka (ks. P. Maniurka). Do Zespołu redakcyjnego weszli sami opolanie: ks. J. Czerski (redaktor naczelny), ks. B. Polok (jego zastępca) oraz o. Andrzej S. Jasiński OFM, ks. J. Suchy i ks. K. Ziaja. Wszystkie te nazwiska wskazują, że periodyk będzie kontynuował dobre tradycje i osiągnięcia Szkoły Biblijnej w Lublinie. Współpraca z KUL ujawnia się także w doborze stamtąd autorów artykułów w 1. numerze (Hugolin Langkammer OFM; Gabriel Witaszek CSsR, z Instytutu Nauk Biblijnych KUL), stamtąd są także redaktorzy Bibliografii: B. Szier-Kramarek i G. Kramarek. Doświadczenia redaktora naczelnego – ks. J. Czerskiego, wyniesione z domu i zdobyte w pracy dydaktycznej na uczelniach greko-katolickich na Ukrainie w ostatnich latach, pozwalają mieć nadzieję, że możemy od nowego periodyku oczekiwać także otwarcia na biblistykę Kościołów Wschodu, czerpiących z kultury Bizancjum. Można tego Redakcji życzyć i o to także się modlić, by udał się ten duchowy alians Zachodu ze Wschodem: Opole mające dobre relacje z teologią obszaru języka niemieckiego; KUL w Lublinie pielęgnujący dialog z Kościołami na Wschodzie (Ukraina, Białoruś, Rosja), mający także dobre kontakty z katolicyzmem łacińskim odradzającym się we Lwowie i gdzie indziej na Wschodzie.

¹ „Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego”; „Liturgia Sacra”; „Przegląd Piśmiennictwa Teologicznego”.

Co zaprezentowano w 1. numerze „Scriptura Sacra”, wydanego nad Odrą w Opolu, anno Domini 1997? Periodyk (rocznik?) posiada trzy działy: I. Artykuły (ss. 7–110), II. Recenzje (ss. 111–122), III. Bibliografia (ss. 123–144).

W dziale artykuły zachowano równowagę między Starym i Nowym Testamentem: 5 artykułów dotyczy Starego i 5 Nowego Testamentu. W pierwszym dziale (ST) znalazły się artykuły: Ks. B. Polok, *Małżeństwo Ozeasza – znakiem miłości Boga do Izraela?* (*Analiza tekstu Oz 2,16–25*); Ks. K. Ziāja, *Wierność Bogu u Proto-Izajasza i Habakuka*; O. Gabriel Witaszek CSsR, *Idee społeczne w Księdze Sofoniasza*; O. Andrzej S. Jasiński OFM, *Pasterz w Księdze Zachariasza 11,4–17*; O. Bonawentura Smolka OFM, *Zbawczy wymiar miłości i miłosierdzia Bożego w Starym Testamencie jako źródło i fundament misyjnej działalności Kościoła w nauce Jana Pawła II*; w drugim dziale (NT): Ks. J. Czernski, *Próba określenia rodzaju literackiego Ewangelii we współczesnej egzegezie*; O. Ryszard Kempniak SDB, *„Będziecie moimi świadkami [...] aż po krańce ziemi” (Dz 1,8). Kompozycja Dziejów Apostolskich*; Ks. W. Styra, *Analiza lingwistyczna tekstu biblijnego na przykładzie Dz 1,15–26*; O. Hugolin Langkammer OFM, *Jezus Chrystus w Listach św. Pawła*; S. Ewa J. Jezierska OSU, *„Życie dla Pana” – zasadą postępowania odkupionych przez Jezusa Chrystusa. Refleksje nad Pawłowym tekstem 2 Kor 5,15*. Oprócz pracowników KULu są wśród autorów i recenzentów nazwiska biblistów z całego Śląska (Opole, Wrocław, Kłodzko, Nysa). Dla pełności brak tylko Gliwic, Katowic i Legnicy. Tego rodzaju integracja jest czymś bardzo pozytywnym. W zespole piszących znaleźli się księża diecezjalni, jak i przedstawiciele zgromadzeń i zakonów (OFM, OSU, SDB, CSsR).

W dziale recenzji znalazły się tytuły angielskie, niemieckie i włoskie a także jedna polska pozycja z biblijnej serii wydawanej przez KUL: *Jak rozumieć Pismo święte*, t. VII. Wskazuje to i na kraje studiów biblijnych na obszarze wymienionych języków autorów artykułów i recenzji, jak i na chęć utrzymania kontaktów z biblistyką tychże krajów. Bardzo potrzebne było zwrócenie uwagi poprzez krótką recenzję na *The Anchor Bible Dictionary*, red. David Noel Freedman, t. I–VI, New York 1992, Doubleday (Jasiński, ss. 115–116), gdyż ten obszerny słownik biblijny razem z wielkim komentarzem *The Anchor Bible Commentaries* (razem 44 tomy) stanowi dzisiaj niezbędne narzędzie w warsztacie także polskiego egzegety. Recenzja (Czernski): K. Berger, *Theologiegeschichte des Urchristentums. Theologie des Neuen Testaments*, Tübingen 1994, Francke-Verlag, ss. 746 (UTB für Wissenschaft: Große Reihe) ukazuje zupełnie nowe, odkrywcze podejście do Biblii w jej współczesnych badaniach. Wymagają one bardzo dokładnej znajomości środowisk, w których kształtowały się teksty biblijne i powstawały zamysły ujęcia ich w pewne całości przez redaktorów napisanych w tych środowiskach ksiąg biblijnych.

Pytanie: Czy nie należałoby poszerzyć bazy czasopism w dziale bibliografii? Np. wywiad z biskupem Kazimierzem Romaniukiem o nowej Biblii Warszawsko-Praskiej² ukazał się w „Gościu Niedzielnym”³.

² *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu „Biblia Warszawsko-Praska”*. W przekładzie z języków oryginalnych opracował Kazimierz Romaniuk, Pierwszy Biskup Warszawsko-Praski, Towarzystwo Biblijne w Polsce, Warszawa 1997, ss. 2400.

³ *Księga sacrum i źródło kultury europejskiej*. Wywiad: Bp Kazimierz Romaniuk/Milena Kindiuk, „Gość Niedzielnym” 74 (1997) nr 41, s. 12.

Czekamy, z wyrazami najlepszych życzeń dla Zespołu Redakcyjnego w Opolu, na dalsze numery rocznika „Scriptura Sacra”. Oby kontynuacja była udana co najmniej tak, jak już opublikowany tom pierwszy.

Ks. Stanisław Pisarek

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 31 (1998) s. 441–443.

Sławomir Bralewski, IMPERATORZY PÓŹNEGO CESARSTWA RZYMSKIEGO WOBEC ZGROMADZEŃ BISKUPÓW, Byzantina Lodziensia I, Łódź 1997, ss. 197.

Praca dra Sławomira Bralewskiego otwiera serię Byzantina Lodziensia. Słowo wprowadzające kierownika Zakładu Historii Bizancjum prof. Waldemara Cerana kreśli krótko historię i dokonania bizantynistyki łódzkiej. Szczególnie dobrze zapowiada się przyszłość badań bizantynologicznych w Łodzi, jeśli wziąć pod uwagę liczny i młody zespół badaczy, którzy od 1992 r. (powstanie Zakładu Historii Bizancjum) tworzą dzisiaj najsilniejszy ośrodek tych studiów. Jednym z nich jest dr S. Bralewski, który w swojej pracy doktorskiej zajął się zagadnieniem stosunków władzy świeckiej i kościelnej od Konstantyna Wielkiego do Justyniana. Badania te powinny obudzić zaufanie nie tylko historyków kościelnych, ale przede wszystkim historyków świeckich, którzy po 1989 r. coraz częściej rozszerzają swoje zainteresowania naukowe na obszary dotąd uprawiane przez historyków kościelnych. Historyków kościelnych, zwłaszcza duchownych, podejrzewa się zwykle o tendencje apologetyczne, „obronę Kościoła” za wszelką cenę, zwłaszcza cenę obiektywizmu, tak jakby tylko historycy świeccy mieli patent na obiektywizm i bezstronność (por. prof. E. Wipszyckiej wyznania „Trudno było w tej sytuacji” – tj. zniewolenia przez gościnność kościelnych instytucji [W.M.] – „głośno powiedzieć, że większość prac z dziedziny historii Kościoła powstająca w kręgach ściśle z nim związanych, nie tylko zresztą w Polsce, drastycznie odstaje od poziomu ogólnie przyjętego na świecie, i w sferze krytyki źródeł, i w sferze analizy procesu historycznego”. E. Wipszyccka, *Kościół w świecie późnego antyku*, Warszawa 1994, s. 340 i n.)

Niski nakład publikacji pracy S. Bralewskiego (300 egzemplarzy!) nakłada najpierw obowiązek przedstawienia treści rozprawy. Publikacja składa się z trzech rozdziałów: 1. Organizacja obrad zgromadzeń biskupów... (ss. 20–68), 2. Uczestnicy zgromadzeń biskupów... (ss. 69–149), 3. Wpływ cesarzy na decyzje podejmowane przez zgromadzenia biskupów (ss. 150–181). Wstęp (ss. 13–19), Zakończenie (ss. 179–181), Bibliografia (ss. 184–194), wykaz zgromadzeń biskupów zwoływanych przez samych cesarzy bądź za ich zgodą (ss. 182–183) i streszczenie francuskie dopełniają całości publikacji. Przedmiotem rozprawy jest rola cesarzy w zwoływaniu, zatwierdzaniu, wykonaniu postanowień zgromadzeń biskupów od IV do VI wieku. Autor wykorzystując źródła i korzystając z ustaleń w opracowaniach, przedstawił bardzo szczegółowo stronę faktograficzną